

GOEDE VRIJDAG

Eerste lezing

Jes., 52. 13 - 53. 12

Uit de Profeet Jesaja

Zie mijn dienaar zal voorspoedig handelen, hij zal worden verhoogd en verheven en zeer verheerlijkt. Zoals velen over hem ontsteld hebben gestaan zo misvormd was hij, zo onmenselijk van voorkomen en zijn schoonheid beneden die van mensenkinderen. Zo zal hij vele volkeren slaan met verbazing, koningen zullen hun mond voor hem sluiten, want wat hun niet verteld is aanschouwen zij en wat zij niet hebben gehoord, zien zij in. Wie kon geloven wat wij hebben gehoord en over wie is de arm van de Heer zichtbaar geworden? Hij is geprezen als een alleenstaande loot en als een wortel uit dorre grond; hij had gestalte noch luister, zodat wij naar hem konden zien, geen voorkomen zodat wij hem zouden kunnen begeren. Veracht en door de mensen verstoten, Man van smarten en door lijden gerijpt; als een die zijn gelaat voor ons heeft verborgen, veracht en door ons niet geteld. Toch waren het onze pijnen die hij droeg en onze smarten die hij op zich nam. Wij daarentegen beschouwden hem als een getroffenene, als iemand die door God is geslagen en vernederd. Hij is echter

doorboord om onze zonden, mishandeld om onze misdaden, want op hem rust de straf voor ons heil en door zijn striemen is er genezing voor ons. Wij allen dwaalden als een kudde, ieder ging zijn eigen weg; de Heer liet op hem neerkomen de misdaad van ons allen. Men mishandelde hem en hij heeft het aanvaard, hij heeft zijn mond niet geopend. Als het lam dat naar de slachtbank geleid wordt en als het schaap dat voor zijn scheerder verstomt, zo heeft hij zijn mond niet geopend. Door een gewelddadige rechtspraak is hij weggerukt. Wie is er nog die denkt aan zijn leven? Hij is immers weggenomen uit het land der levenden, om de zonden van mijn volk tot de dood toe geslagen. Men geeft hem een graf bij de misdadigers en bij de rijken een rustplaats ofschoon hij geen onrecht gepleegd heeft en er geen bedrog is geweest in zijn mond. Het heeft de Heer behaagd hem met slagen te pijnigen. Al brengt hij zichzelf ten offer toch zal hij een nageslacht zien, zijn dagen verlengen en de wens van de Heer zal door zijn hand vervuld worden. Om zijn zwoegen zal hij licht zien en worden verzadigd. Door zijn inzicht zal mijn dienaar als rechtvaardige velen rechtvaardigen en hun misdaden zal hij op zich laden. Daarom zal Ik hem deel geven onder de groten, en met machtigen zal hij de buit verdelen omdat hij zijn ziel prijs gaf aan de dood en onder de zondaars gerekend is. Hij draagt immers de zonden van velen en is voor de zondaars een voorspraak.

Tussenzang

Ps. 31 (30), 2 en 6, 12-13, 15-16, 17 en 25

R. Vader, in uw handen beveel Ik mijn geest.

Bij U, Heer, zoek ik mijn toevlucht,
stel mij toch nimmer teleur.

Vertrouwvol leg ik mijn geest in uw handen,
Gij zult mij beschermen, getrouwe God.

Mijn vijanden drijven de spot met mij,
mijn burens lachen mij uit.

Men is mij vergeten als was ik dood,
ik ben gebroken huisraad.

Toch blijf ik op U vertrouwen, Heer,
steeds zeg ik: Gij zijt mijn God.

Gij hebt mijn lot in uw hand,
bevrijd mij van mijn vervolgers.

Laat over uw dienaar uw Aanschijn stralen,
red mij door uw genade.

Schept moed en weest onverschrokken
gij allen die hoopt op de Heer.

Tweede lezing Hebr., 4, 14-16; 5, 7-9

Uit de brief aan de Hebreëën
Broeders en zusters,
Nu wij een verheven hogepriester hebben, een die de hemelen is
doorgegaan, Jezus, de Zoon van God, nu moeten wij vasthouden
aan onze belijdenis. Want wij hebben een hogepriester die in staat is
mee te voelen met onze zwakheden. Hij werd zelf op allerlei manieren
op de proef gesteld, precies zoals wij, afgezien dan van de zonde.

Laten wij daarom vrijmoedig naderen tot de troon van Gods genade, om barmhartigheid en genade te verkrijgen en tijdige hulp. In de dagen van zijn sterfelijk leven heeft Hij onder luid geroep en gewezen gebeden en smekingen opgedragen aan God die Hem uit de dood kon redden. Om zijn vroomheid is Hij verhoord: hoewel Hij Gods Zoon was heeft Hij in de school van het lijden gehoorzaamheid geleerd; en toen Hij het einde had bereikt is Hij voor allen die Hem gehoorzamen oorzaak geworden van eeuwig heil.

Vers voor het evangelie Fil., 2, 8-9

Christus is voor ons gehoorzaam geworden tot de dood,
tot de dood aan een kruis.

Daarom heeft God Hem hoog verheven
en Hem de Naam verleend die boven alle namen is.

(+ = Iesus; C = Chronista; S = Synagoga.)

Passio Domini nostri Iesu Christi secundum Ioannem

C In illo tempore:

Egressus est Iesus cum discipulis suis trans torrentem Cedron, ubi erat hortus, in quem introivit ipse, et discipuli eius. Sciebat autem et Iudas, qui tradebat eum, locum; quia frequenter Iesus convenerat illuc cum discipulis suis.

Iudas ergo, cum accepisset cohortem et a pontificibus et pharisæis ministros, venit illuc cum laternis et facibus et armis. Iesus itaque sciens omnia, quæ ventura erant super eum, processit et dixit eis: + 'Quem quæritis?'

C Responderunt ei: **S** 'Iesum Nazarenum'.

C Dicit eis Iesus: + 'Ego sum'. **C** Stabat autem et Iudas, qui tradebat eum, cum ipsis. Ut ergo dixit eis: 'Ego sum', abierunt retrorsum et ceciderunt in terram.

Iterum ergo interrogavit eos: + 'Quem quæritis?'

C Illi autem dixerunt: **S** 'Iesum Nazarenum'.

C Respondit Iesus: + 'Dixi vobis quia ego sum; si ergo me quæritis, sinite hos abire'. **C** Ut impleretur sermo, quem dixit: 'Quia, quos dedisti mihi, non perdi ex eis quemquam'.

Simon ergo Petrus habens gladium eduxit eum et percussit pontificis servum et abscidit auriculam eius dexteram. Erat autem nomen servo Malchus.

(+ = Jezus; V = Verteller; A = Anderen.)

Het lijdensverhaal van onze Heer Jezus Christus volgens Johannes
V In die tijd ging Jezus met zijn leerlingen naar buiten, naar de overkant van de beek Kedron. Daar was een boomgaard die Hij met zijn leerlingen binnenging. Maar ook Judas die Hem zou overleveren kende deze plaats omdat Jezus er dikwijls met zijn leerlingen was samengekomen. Zo kwam Judas daarheen met de afdeling soldaten en met dienaars van de hogepriesters en Farizeeën, voorzien van lantaarns, fakkels en wapens. Jezus, die alles wist wat over Hem ging komen, trad naar voren en zei tot hen: + 'Wie zoekt gij?' **V** Zij antwoordden Hem: **A** 'Jezus de Nazoreeër.' **V** Jezus zei hun: + 'Dat ben Ik.' **V** Ook Judas, zijn verrader, bevond zich bij hen. Nauwelijks had Jezus hun gezegd: Dat ben Ik, of zij weken achteruit en vielen op de grond. Nog eens vroeg Hij hun: + 'Wie zoekt gij?' **V** Zij zeiden: **A** 'Jezus de Nazoreeër.' **V** Jezus antwoordde: + 'Ik heb u gezegd dat Ik het ben. Als gij Mij zoekt, laat deze mensen dan gaan.' **V** Vervuld moest worden wat Hij gezegd had: Niemand van hen die Gij Mij gegeven hebt liet Ik verloren gaan. Maar Simon Petrus had een zwaard bij zich. Hij trok het en verwondde daarmee de knecht van de hogepriester door hem het rechteroor af te slaan. De naam van die knecht was Malchus. Jezus echter sprak tot Petrus: + 'Steek dat zwaard in de schede; zou Ik de beker niet drinken die mijn Vader Mij gegeven heeft?'

Dixit ergo Iesus Petro: + 'Mitte gladium tuum in vaginam: calicem, quem dedit mihi Pater, non bibam illum?'

C Cohors ergo et tribunus et ministri Iudæorum comprehenderunt Iesum et ligaverunt eum et adduxerunt eum ad Annam primum; erat enim socer Caiphæ, qui erat pontifex anni illius. Erat autem Caiphæ qui consilium dederat Iudæis, quia 'expedit unum hominem mori pro populo'.

Sequebatur autem Iesum Simon Petrus et alius discipulus. Discipulus autem ille erat notus pontifici, et introivit cum Iesu in atrium pontificis. Petrus autem stabat ad ostium foris. Exivit ergo discipulus alius, qui erat notus pontifici, et dixit ostiariæ et introduxit Petrum. Dicit ergo Petro ancilla ostiaria: **S** 'Numquid et tu ex discipulis es hominis istius?'

C Dicit ille: **S** 'Non sum.' **C** Stabant autem servi et ministri ad prunas, quia frigus erat, et calefaciebant se; erat autem cum eis et Petrus stans et calefaciens se.

Pontifex ergo interrogavit Iesum de discipulis suis et de doctrina eius. Respondit ei Iesus: + 'Ego palam locutus sum mundo; ego semper docui in synagoga et in templo, quo omnes Iudæi conveniunt, et in occulto locutus sum nihil. Quid me interrogas? Interroga eos, qui audierunt quid locutus sim ipsis; ecce hi sciunt quæ dixerim ego'.

C Hæc autem cum dixisset, unus assistens ministrorum dedit alapam Iesu dicens: **S** 'Sic respondes pontifici?'

C Respondit ei Iesus: + 'Si male locutus sum, testimonium perhibe de malo; si autem bene, quid me cædis?'

C Et misit eum Annas ligatum ad Caipham pontificem. Erat autem Simon Petrus stans et calefaciens se. Dixertur ergo ei: **S** 'Numquid et tu ex discipulis eius es?'

C Negavit ille et dixit: **S** 'Non sum'.

C Dicit ei unus ex servis pontificis, cognatus eius cuius abscidit Petrus auriculam: **S** 'Nonne ego te vidi in horto cum illo?'

C Iterum ergo negavit Petrus, et statim gallus cantavit.

Adducunt ergo Iesum a Caipha in prætorium. Erat autem mane. Et ipsi non introierunt in prætorium, ut non contaminarentur, sed ut manducarent Pascha. Exivit ergo Pilatus ad eos foras et dixit: **S** 'Quam accusationem affertis adversus hominem hunc?'

C Responderunt et dixerunt ei: **S** 'Si non esset hic malefactor, non tibi tradissemus eum'.

C Dixit ergo eis Pilatus: **S** 'Accipite eum vos, et secundum legem vestram iudicate eum'.

V De afdeling met de bevelhebber en de dienaars van de Joden grepen toen Jezus vast, boeiden Hem en brachten Hem eerst naar Annas. Deze was namelijk de schoonvader van Kájafas die dat jaar hogepriester was, dezelfde Kájafas die aan de Joden de raad had gegeven: Het is beter dat er één mens sterft voor het volk. Simon Petrus en nog een andere leerling volgden Jezus. Die leerling nu was een bekende van de hogepriester en zo ging hij tegelijk met Jezus het paleis van de hogepriester binnen, terwijl Petrus buiten de poort bleef staan. Die andere leerling, de bekende van de hogepriester, kwam naar buiten, sprak met de portierster en bracht Petrus naar binnen. Het meisje dat aan de poort stond vroeg Petrus: **A** 'Zijt gij ook niet een van de leerlingen van die man?' **V** Hij zei: **A** 'Welneen.' **V** Omdat het koud was hadden de knechten en dienaars een houtskoolvuur aangelegd en stonden zich te warmen. Ook Petrus stond bij hen en warmde zich. De hogepriester ondervroeg Jezus over zijn leerlingen en zijn leer. Jezus antwoordde hem: + 'Ik heb openlijk tot de wereld gesproken. Ik heb altijd onderricht gegeven in een synagoge of in de tempel waar alle joden bijeenkomen en er is niets wat Ik in het geheim heb gesproken. Waarom ondervraagt gij Mij? Ondervraag de mensen die gehoord hebben wat Ik hun heb verkondigd. Die weten goed wat Ik heb gezegd.' **V** Op dit woord gaf een van de dienaars die naast Hem stond Jezus een klap in het gezicht en voegde Hem toe: **A** 'Antwoordt Gij zo de hogepriester?' **V** Jezus antwoordde hem: + 'Indien Ik iets verkeerd gezegd heb verklaar dan wat er verkeerd in was; maar indien het goed was waarom slaat gij Mij?' **V** Daarop zond Annas Hem geboeid naar de hogepriester Kájafas. Simon Petrus stond zich te warmen toen iemand hem vroeg: **A** 'Zijt ook gij niet een van zijn leerlingen?' **V** Hij ontkende het en zei: **A** 'Welneen.' **V** Maar een van de knechten van de hogepriester, een bloedverwant van de man wie Petrus het oor had afgeslagen zei: **A** 'Heb ik u niet in de boomgaard bij Hem gezien?' **V** Petrus ontkende het opnieuw en meteen begon er een haan te kraaien.

Toen brachten ze Jezus van het huis van Kájafas naar het pretorium. Het was vroeg in de morgen. Zelf gingen zij het pretorium niet binnen want ze moesten het paasmaal kunnen eten en mochten zich daarom niet verontreinigen. Daarom kwam Pilatus naar buiten en vroeg hun: **A** 'Welke beschuldiging brengt gij tegen deze man in?' **V** Zij gaven hem ten antwoord: **A** 'Als dit geen misdadiger was zouden wij Hem niet aan u hebben overgeleverd.' **V** Daarop zei Pilatus: **A** 'Neemt Hem dan zelf en vonnist Hem volgens uw Wet!' **V** De Joden

C Dixerunt ergo ei Iudæi: **S** 'Nobis non licet interficere quemquam.'
C Ut sermo Iesu impleretur, quem dixit significans qua morte esset moriturus.

Introuit ergo iterum in prætorium Pilatus et vocavit Iesum et dixit ei:
S 'Tu es rex Iudæorum?'

C Respondit Iesus: + 'A temetipso hoc dicis, an alii dixerunt tibi de me?'

C Respondit Pilatus: **S** 'Numquid ego Iudæus sum? Gens tua et pontifices tradiderunt te mihi: quid fecisti?'

C Respondit Iesus: + 'Regnum meum non est de hoc mundo. Si ex hoc mundo esset regnum meum, ministri mei utique decertarent ut non traderer Iudæis; nunc autem regnum meum non est hinc'.

C Dixit itaque ei Pilatus: **S** 'Ergo rex es tu?'

C Respondit Iesus: + 'Tu dicis quia rex sum ego. Ego in hoc natus sum et ad hoc veni in mundum, ut testimonium perhibeam veritati; omnis qui est ex veritate audit vocem meam'.

C Dicit ei Pilatus: **S** 'Quid est veritas?'

C Et, cum hoc dixisset, iterum exiit ad Iudæos et dicit eis: **S** 'Ego nullam inuenio in eo causam. Est autem consuetudo vobis ut unum dimittam vobis in Pascha; vultis ergo dimittam vobis regem Iudæorum?'

C Clamauerunt ergo rursum omnes dicentes: **S** 'Non hunc sed Barabbam.' **C** Erat autem Barabbas latro.

Tunc ergo apprehendit Pilatus Iesum et flagellauit. Et milites plectentes coronam de spinis imposuerunt capiti eius, et veste purpurea circumdederunt eum. Et veniebant ad eum et dicebant: **S** 'Ave, rex Iudæorum'. **C** Et dabant ei alapas.

Exiit ergo iterum Pilatus foras et dicit eis: **S** 'Ecce adduco vobis eum foras, ut cognoscatis quia nullam inuenio in eo causam.' **C** Exiit ergo Iesus portans coronam spineam et purpureum vestimentum. Et dicit eis: **S** 'Ecce homo'.

C Cum ergo vidissent eum pontifices et ministri, clamabant dicentes: **S** 'Crucifige, crucifige eum'.

C Dicit eis Pilatus: **S** 'Accipite eum vos et crucifigite; ego enim non inuenio in eo causam'.

C Responderunt ei Iudæi: **S** 'Nos legem habemus, et secundum legem debet mori, quia Filium Dei se fecit'.

C Cum ergo audisset Pilatus hunc sermonem, magis timuit. Et ingressus est prætorium iterum et dixit ad Iesum: **S** 'Unde es tu?' **C** Iesus autem responsum non dedit ei. Dicit ergo ei Pilatus: **S** 'Mihi

antwoordden hem: **A** 'Wij missen het recht om iemand ter dood te brengen.' **V** Zo zou Jezus' woord in vervulling gaan waarmee Hij had aangeduid welke dood Hij zou sterven. Nu ging Pilatus het pretorium binnen, riep Jezus bij zich en zei tot Hem: **A** 'Zijt Gij de koning der Joden?' **V** Jezus antwoordde hem: + 'Zegt gij dit uit zelf of hebben de anderen u over Mij gesproken?' **V** Pilatus gaf ten antwoord: **A** 'Ben ik soms een Jood? Uw eigen volk en de hogepriesters hebben U aan mij overgeleverd. Wat hebt Gij gedaan?' **V** Jezus antwoordde: + 'Mijn koningschap is niet van deze wereld. Zou mijn koningschap van deze wereld zijn dan zouden mijn dienaars er wel voor gestreden hebben dat Ik niet aan de Joden werd uitgeleverd. Mijn koningschap is evenwel niet van hier.' **V** Pilatus hernam: **A** 'Gij zijt dus toch koning?' **V** Jezus antwoordde: + 'Ja, koning ben Ik. Hiertoe ben Ik geboren en hiertoe ben Ik in de wereld gekomen om getuigenis af te leggen van de waarheid. Alwie uit de waarheid is luistert naar mijn stem.' **V** Pilatus zei tot Hem: **A** 'Wat is waarheid?' **V** Na die woorden ging hij weer naar buiten tot de Joden en zei: **A** 'Ik vind hoegenaamd geen schuld in Hem. Maar er bestaat onder u de gewoonte dat ik met Pasen iemand vrijlaat. Wilt gij dus dat ik u de koning der Joden vrijlaat?' **V** Toen begonnen ze opnieuw te schreeuwen: **A** 'Neen, Die niet maar Barabbas!' **V** Barabbas was een rover. Toen liet Pilatus Jezus geselen. De soldaten vlochten een kroon van doorntakken, zetten Hem die op het hoofd en wierpen Hem een purperen mantel om. Ze traden op Hem toe en zeiden: **A** 'Gegroet, koning der Joden!' **V** En zij sloegen Hem in het gezicht.

Pilatus ging weer naar buiten en zei tot hen: **A** 'Ziehier, ik breng Hem naar buiten om u te doen weten dat ik volstrekt geen schuld in Hem vind.' **V** Jezus kwam dus naar buiten terwijl Hij nog de doornenkroon en de purperen mantel droeg. Pilatus zei tot hen: **A** 'Ziehier de mens.' **V** Maar toen de hogepriesters en hun dienaars Hem zagen schreeuwden ze: **A** 'Kruisigen, kruisigen!' **V** Pilatus zei hun: **A** 'Neemt gij Hem dan en kruisigt Hem want ik vind geen schuld in Hem.' **V** De Joden antwoordden hem: **A** 'Wij hebben een Wet en volgens die Wet moet Hij sterven omdat Hij zich voor Gods Zoon heeft uitgegeven.' **V** Toen Pilatus dit hoorde werd hij nog meer bevreesd. Hij ging het pretorium weer binnen en sprak tot Jezus: **A** 'Waar zijt Gij vandaan?' **V** Jezus gaf hem echter geen antwoord. Daarom zei Pilatus: **A** 'Gij spreekt niet tegen mij? Weet Ge dan niet

non loqueris? Nescis quia potestatem habeo crucifigere te, et potestatem habeo dimittere te?

C Respondit Iesus: + 'Non haberes potestatem adversum me ullam, nisi tibi datum esset desuper. Propterea qui me tradidit tibi maius peccatum habet.'

C Et exinde quærebat Pilatus dimittere eum. Iudæi autem clamabant dicentes: **S** 'Si hunc dimittis, non es amicus Cæsaris, omnis enim qui se regem facit contradicit Cæsari'. **C** Pilatus autem, cum audisset hos sermones, adduxit foras Iesum et sedit pro tribunali in loco, qui dicitur Lithostrotos, hebraice autem Gabbatha. Erat autem Parasceve Paschæ, hora quasi sexta.

Et dicit Iudæis: **S** 'Ecce rex vester'.

C Illi autem clamabant: **S** 'Tolle, tolle, crucifige eum'.

C Dicit eis Pilatus: **S** 'Regem vestrum crucifigam?'

C Responderunt pontifices: **S** 'Non habemus regem nisi Cæsarem'. **C** Tunc ergo tradidit eis illum ut crucifigeretur.

Susciperunt autem Iesum et eduxerunt. Et baiulans sibi crucem, exivit in eum, qui dicitur Calvariæ, locum, hebraice autem Golgotha, ubi crucifixerunt eum; et cum eo alios duos hinc et hinc, medium autem Iesum. Scripsit autem et titulum Pilatus et posuit super crucem. Erat autem scriptum: 'Iesus Nazarenus rex Iudæorum'. Hunc ergo titulum multi Iudæorum legerunt, quia prope civitatem erat locus ubi crucifixus est Iesus, et erat scriptum hebraice, græce et latine.

Dicebant ergo Pilato pontifices Iudæorum: **S** 'Noli scribere rex Iudæorum, sed quia ipse dixit: "Rex sum Iudæorum"'.
C Respondit Pilatus: **S** 'Quod scripsi, scripsi'.

C Milites ergo, cum crucifixissent eum, acceperunt vestimenta eius et fecerunt quattuor partes, unicuique militi partem, et tunicam. Erat autem tunica inconsutilis, desuper contexta per totum. Dixerunt ergo ad invicem: **S** 'Non scindamus eam, sed sortiamur de illa cuius sit.' **C** Ut Scriptura impleretur dicens: 'Partiti sunt vestimenta mea sibi et in vestem meam miserunt sortem.' Et milites quidem hæc fecerunt.

Stabant autem iuxta crucem Iesu mater eius, et soror matris eius Maria Cleophæ, et Maria Magdalene. Cum vidisset ergo Iesum matrem et discipulum stantem quem diligebat, dicit matri suæ: + 'Mulier, ecce filius tuus.' **C** Deinde dicit discipulo: + 'Ecce mater tua.' **C** Et ex illa hora accepit eam discipulus in sua.

Postea sciens Iesus quia omnia consummata sunt, ut consummaretur Scriptura, dixit: + 'Sitio'. **C** Vas ergo erat positum aceto plenum; illi

dat ik de macht heb om U vrij te spreken maar ook de macht heb om U te kruisigen?' **V** Jezus antwoordde: + 'Ge zoudt volstrekt geen macht over Mij hebben als u die niet van boven gegeven was. Daarom is de zonde van hem die Mij aan u heeft overgeleverd groter.' **V** Van dit ogenblik af wilde Pilatus ertoe overgaan Hem vrij te laten. Maar de Joden schreeuwden: **A** 'Als ge die man vrijlaat zijt ge geen vriend van de keizer. Wie zich voor koning uitgeeft komt in verzet tegen de keizer.' **V** Toen Pilatus hen dit hoorde roepen liet hij Jezus naar buiten brengen en ging op de rechtersstoel zitten, op de plaats die Litóstrotos heet, in het Hebreuws Gabbata. Het was de voorbereidingsdag voor Pasen, ongeveer het zesde uur. Hij zei tot de Joden: **A** 'Hier is uw koning.' **V** Maar zij schreeuwden: **A** 'Weg, weg met Hem! Kruisig Hem!' **V** Pilatus vroeg: **A** 'Zal ik dan uw koning kruisigen?' **V** De hogepriesters antwoordden: **A** 'Wij hebben geen andere koning dan de keizer!' **V** Toen leverde hij Hem aan hen uit om de kruisdood te ondergaan, en zij namen Hem over.

Zelf zijn kruis dragend trok Jezus de stad uit naar wat de Schedelplaats heet, in het Hebreuws Golgota. Daar sloegen zij Hem aan het kruis, en met Hem nog twee anderen, aan elke kant een en Jezus in het midden. Pilatus had ook een opschrift laten maken en op het kruis doen aanbrengen. Het luidde: Jezus, de Nazoreeër, de koning van de Joden. Vele Joden lazen dit opschrift, want de plaats waar Jezus gekruisigd werd lag dicht bij de stad. Het stond er in het Hebreuws, het Latijn en het Grieks. De hogepriesters van de Joden nu zeiden tot Pilatus: **A** 'Ge moest er niet op zetten: De koning van de Joden, maar: Hij heeft gezegd: Ik ben de koning van de Joden.' **V** Pilatus antwoordde: **A** 'Wat ik geschreven heb, heb ik geschreven.' **V** Toen de soldaten Jezus gekruisigd hadden, namen ze zijn kleren en deelden ze in vieren, voor iedere soldaat een deel. Ze namen ook de lijfrok die echter zonder naad was, aan één stuk geweven van bovenaf. Daarom zeiden ze tot elkaar: **A** 'Laten we die niet scheuren maar er om loten wie hem krijgt.' **V** Aldus moest de Schrift vervuld worden: Zij verdeelden mijn kleren onder elkaar en dobbelden om mijn gewaad.

Terwijl de soldaten hiermee bezig waren stonden bij Jezus' kruis zijn moeder, de zuster van zijn moeder, Maria, de vrouw van Klopas, en Maria Magdalena. Toen Jezus zijn moeder zag en naast haar de leerling die Hij liefhad zei Hij tot zijn moeder: + 'Vrouw, zie daar uw zoon.' **V** Vervolgens zei Hij tot de leerling: + 'Zie daar uw moeder.'

V En van dat ogenblik af nam de leerling haar bij zich in huis. Hierna, wetend dat nu alles was volbracht zei Jezus, opdat de Schrift

autem spongiam plenam aceto hyssopo circumponentes obtulerunt ori eius. Cum ergo accepisset Iesus acetum, dixit: + 'Consummatum est'. C Et, inclinato capite, tradidit spiritum.

Hic genuflectitur, et pausat aliquantulum.

Iudæi ergo, quoniam Parasceve erat, ut non remanerent in cruce corpora sabbato (erat enim magnus dies ille sabbati), rogaverunt Pilatum ut frangerentur eorum crura et tollerentur. Venerunt ergo milites, et primi quidem frugerunt crura et alterius qui crucifixus est cum eo. Ad Iesum autem cum venissent, ut viderunt eum iam mortuum, non frugerunt eius crura, sed unus militum lancea latus eius aperuit et continuo exivit sanguis et aqua.

Et qui vidit testimonium perhibuit, et verum est testimonium eius. Et ille scit quia vera dicit, ut et vos credatis. Facta sunt enim hæc ut Scriptura impleretur: 'Os non comminuetis ex eo'. Et iterum alia Scriptura dicit: 'Videbunt in quem transfixerunt'.

Post hæc autem rogavit Pilatum Ioseph ab Arimathæa, eo quod esset discipulus Iesu, occultus autem propter metum Iudæorum, ut tolleret corpus Iesu. Et permisit Pilatus. Venit ergo et tulit corpus Iesu. Venit autem et Nicodemus, qui venerat ad Iesum nocte primum, ferens mixturam myrrhæ et aloës, quasi libras centum. Acceperunt ergo corpus Iesu et ligaverunt illud linteis cum aromatibus, sicut mos est Iudæis sepelire. Erat autem in loco, ubi crucifixus est, hortus; et in horto monumentum novum, in quo nondum quisquam positus erat. Ibi ergo propter Parasceven Iudæorum, quia iuxta erat monumentum, posuerunt Iesum.

vervuld zou worden: + 'Ik heb dorst.' V Er stond daar een kruik vol zure wijn. Ze doopten er een spons in, staken die op een hysopstengel en brachten die aan zijn mond. Toen Jezus van de zure wijn genomen had, zei Hij: + 'Het is volbracht.' V Daarop boog Hij het hoofd en gaf de geest.

Hier knielen allen gedurende enige tijd.

Aangezien het voorbereidingsdag was en de Joden niet wilden dat de lichamen op sabbat aan het kruis bleven – het was bovendien een grote sabbat – vroegen zij aan Pilatus verlot de benen van de gekruisigden te breken en hen weg te nemen. Daarom kwamen de soldaten en sloegen zowel bij de ene als bij de andere die met Hem was gekruisigd de benen stuk. Toen zij echter bij Jezus kwamen en zagen dat Hij reeds dood was sloegen zij Hem de benen niet stuk, maar een van de soldaten doorstak zijn zijde met een lans; terstond kwam er bloed en water uit.

Die het gezien heeft getuigt hiervan; zijn getuigenis is waar en hij weet dat hij de waarheid zegt, opdat ook gij zoudt geloven. Dit is gebeurd opdat de Schrift zou vervuld worden: Van zijn gebeente zal niets worden verbrijzeld, terwijl nog een ander Schriftwoord zegt: Zij zullen opzien naar Hem die zij hebben doorstoken.

Jozef van Arimatæa, die een leerling was van Jezus maar in het geheim uit vrees voor de Joden, vroeg daarna aan Pilatus het lichaam van Jezus te mogen wegnemen. Toen Pilatus dit had toegestaan ging hij dus heen en nam het lichaam weg. Nikodémus, die Hem vroeger 's nachts bezocht had, kwam ook en bracht een mengsel van mirre en aloë mee, ongeveer honderd pond. Zij namen het lichaam van Jezus en wikkelden het met de welriekende kruiden in zwachtels, zoals bij een Joodse begrafenis gebruikelijk is. Op de plaats waar Hij gekruisigd werd lag een tuin en in die tuin een nieuw graf waarin nog nooit iemand was neergelegd. Vanwege de voorbereidingsdag van de Joden en omdat het graf dichtbij was legden zij Jezus daarin neer.